

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/
«30» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА (КУЛЬТУРНА) АНТРОПОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Культурологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна (культурна) антропологія» для здобувачів **першого (бакалаврського) рівня** вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки**, спеціальності **034 Культурологія**, освітньої програми «Культурологія».

Розробник: Леньо П. Ю., к.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **археології, етнології та культурології**

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7.0	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 210	2	3
Кількість модулів – 3	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: III семестр - 3,2 IV семестр - 3	3 - 4	5 – 6
	Лекції:	
	64	20
	Практичні (семінарські):	
	40	10
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	106	180

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна (культурна) антропологія» є засвоєння матеріалу про історію соціальної/культурної антропології (від періоду накопичення емпіричних знань до виділення окремої науки в XIX ст.), а також про еволюцію цієї сфери людських знань впродовж періоду її існування, що включає період дроблення науки на низку антропологічних субдисциплін. Окрім історії основних антропологічних шкіл, увага приділяється їх теоретико-методологічній складовій, особливостям польової роботи провідних фахівців у різних сферах антропологічного знання.

Відповідно до освітньої програми «Культурологія», вивчення дисципліни «Соціальна (культурна) антропологія» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК - 01
	ЗК – 02
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК – 03
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ЗК – 04
Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	ЗК – 06

Фахові компетентності

Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.	ФК-01
Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;	ФК-03
Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).	ФК-04
Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства	ФК-05

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Соціальна (культурна) антропологія» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1. Вступ до спеціальності

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна (культурна) антропологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.	ПНР 1

Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру	ПНР 2
Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.	ПНР 3
Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.	ПНР 4
Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.	ПНР 8

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціальна (культурна) антропологія»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати джерельну базу з історії антропологічної думки	ПНР 1
Орієнтуватися в понятійно-категоріальному апараті етнологічної/антропологічної дисципліни	ПНР 2
Знати історію становлення й розвитку етнології/антропології, її теоретичну складову та методологію науки	ПНР 3
Вміти користуватися методологічним аналітичним інструментарієм у дослідженнях різноманітних проявів культури	ПНР 4
Уміти аналізувати та інтерпретувати певний вид джерел зібраними за методиками польового антропологічного дослідження	ПНР 8

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: відповіді на семінарських заняттях, контрольні роботи, залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю : доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних завдань. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, захист реферату

Форма модульного контролю : письмова контрольна робота. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю : усний залік (осінній семестр), усний іспит (весняний семестр).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума

T 1	T 2	T 3	T 4	T5	60	100
10	10	10	15	15		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T 6	T 7	T 8		30	100
10	10	10			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T9	T10	T11		30	100
10	10	10			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	20	40	10	20	10	20
Модульна контрольна робота	1	60	1	30	1	30
Разом		100		50		50

Об'єктами поточного контролю знань студентів є :

- Активність та результативність роботи на практичних заняттях
- Виконання завдань самостійного опрацювання
- Виконання індивідуальної роботи

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає розгорнуті письмові відповіді на 3 завдання/питання. Кожна правильна відповідь максимально оцінюється в 20 балів. До модульної контрольної роботи допускаються студенти які відвідали не менше 90 % аудиторних занять і отримали не менше 60 % від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Вступ до дисципліни

Основні поняття предмету курсу. Антропологія в системі гуманітарного та природничого знання. Зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами та науками. Теоретичні та методологічні проблеми дослідження історії науки. Основні підходи до періодизації розвитку науки (за С.Токаревим, С.Терно, В.Марчок, З.Профантовою). Назви науки : етнологія, соціальна/культурна антропологія, етнографія, народознавство та ін. Історичні традиції антропології в різних країнах. Основні історіографічні дослідження з предмету курсу.

Тема 2. Період нагромадження/накопичення емпіричних знань.

Археологічні матеріали як джерело курсу. Наскельні малюнки, як візуальне джерело про культурні особливості людей первісних часів. Етнографічні знання про народи в стародавні та античні часи. Етнографічні відомості з відомих релігійних текстів. Інтерес до традиційних спільнот в епоху середньовіччя. Накопичення емпіричного матеріалу в добу Великих Географічних відкриттів. Ранньо-модерні мислителі та вплив концепції «доброго дикуна» на розвиток антропологічних студій. Дослідження архаїчних культур в період Просвітництва та епоху романтизму. Приватне колекціонування древностей та становлення етнографічного музейництва. Інтерес до фольклору та внесок його збирачів на кристалізацію предметного поля дисципліни. Інституціалізація дисципліни : наукові товариства, кафедри при університетах, перші експедиції, публікації в журналах. Етнографія/етнологія/антропологія XIX століття в різних країнах світу. Становлення етнології в якості окремої науки. Українське народознавство на початку свого становлення.

ТЕМА 3. Класичний період антропологічної науки (середина XIX – початок XX ст.)

Антропологія на початку свого становлення. Вплив Чарльза Дарвіна на розвиток антропології. Позитивізм в гуманітарних та природничих науках. Теоретики антропологічного еволюціонізму. Основні напрямки еволюціонізму в етнології. Анімїзм та пережитки у вченні Е.Тейлора. Періодизація розвитку людства Л.Моргана. Дослідження магії у працях Дж.Фрезера. Дифузїоністи та їх аналіз розвитку культури (Ратцель, Фробеніус, Гребнер, Ріверс, Шмідт та ін). Теорія культурної морфології і культурні ареали. Расові теорії (Ж.Гобіно, В. де Ляпуж, Л.Вольтман, Г.Гюнтер) і їх вплив на формування расової класифікації. Психоданаліз Зігмунда Фрейда в якості інструменту пізнання «примітивних вірувань», явищ культури, виникнення релігії. Аналіз праць «Тотем і табу», «Моїсей та монотеїзм». Історичний (цивілізаційний підхід) до проблеми культури.

Тема 4. Основні антропологічні напрями другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.

Матеріалістичний (марксистський) підхід до вивчення людських спільнот. Вплив праці Ф.Енгельса «Походження сім'ї, приватної власності і держави» на розвиток етнології. Французька соціологічна школа і дослідження Дюркгейма, Мосса, Леві-Брюля, Робера Герца. Школа американських культуралістів та етнопсихологів. Мова і культура. (Боас, Рут, Кардінер, Мід, Ворф, Сепір). Британський структурний функціоналізм та становлення й апробація методики «залученого спостереження» (Маліновскі, Редкліфф-Браун, Еванс-Прітчард, Гуді).

Тема 5. Провідні напрями етнологічного вчення другої половини ХХ ст.

Структуралізм Клода Леві-Строса в дослідженнях традиційної культури. Неоеволюціоністи (Леслі Уайт та ін.) Постмодерністський плюралізм в антропології (Макс Глюкман, Віктор Тернер, Мелвін Херсковіц, Роже Бастід, Жорж Баландьє та ін.). Марксистська етнографія в історичному розвитку (від Маркса та Енгельса до Мельясу, Годельє і Харіса). Представники американської антропології другої половини ХХ ст. : М.Сахлінс, К.Гірц та їх вплив на етнологічне вчення. Сучасний плюралізм постмодерністської антропології.

Модуль 2

Тема 6. Економічна антропологія

Предметне поле економічної антропології. Дослідження престижної економіки в працях Б.Маліновського, М.Мосса, М.Годельє, М. Сахлінса. Матеріалістичний напрям в економічній антропології (М.Сахлінс, М.Гарріс). Економічний аналіз сучасного суспільства (Дж.Даймонд, Д.Аджемоглу, Дж.Робінсон). Футуристичні проекти майбутнього (Е.Тофлер, Ф.Фукуяма та ін.).

Тема 7. Антропологія комунікації

Комунікація як філософська та дослідницька категорія. Основні підходи до вивчення комунікації в антропології. Основні форми (види) комунікації. Національні форми та стилі комунікації. Комунікативна роль ритуалів. Комунікативна роль символів.

Тема 8. Медична антропологія

Предметне поле медичної антропології. Народна медицина та медична антропологія в Україні. Народна медицина як галузь знань та напрям дослідження в СРСР та пострадянському просторі. Медична антропологія в країнах Америки. Медична антропологія в країнах західної Європи (Великобританія, Франція, Німеччина). Критика медикалізації соціальних проблем людства.

Модуль 3

Тема 9. Екологічна антропологія

Предметна область екологічної антропології (ЕА). Концепція господарсько-культурних типів (ГКТ). Аспекти біологічної адаптації та культура людини. Життєзабезпечення етносу : зміст

поняття та його екологічні аспекти. Проблеми харчового забезпечення. Міжетнічні контакти та культура життєзабезпечення. Біологічні аспекти етнічної екології. Традиційна медична культура та етнічна екологія. Психологічні аспекти етнічної екології. Демографічні аспекти етнічної екології.

Тема 10. Поняття прикладної антропології (ПА).

Етапи розвитку ПА. Перші прикладні дослідження в антропології (Рут Бенедикт). Акультурація (М. Дж. Гершковіц). Антропологія прав людини. Поняття прикладної антропологічної експертизи. Сучасні антропологічні дослідження на пострадянському просторі. Прикладні антропологічні дослідження в Україні. Київська лабораторія прикладної антропології (Т.Соболева, Т.Полек, Ю.Буйських).

Тема 11. Антропологія простору.

Предметне поле антропології простору. Теоретичні та методологічні підходи до вивчення культурного ландшафту. Символічний простір міста. Сакральний ландшафт. Культурний ландшафт. Концепції приграниччя. Теорія фронтиру. Border studies. Процеси урбанізації та руралізації. Антропологія міста. Основні поняття та сюжети міської антропології. Особливості антропологічного дослідження міста

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
4-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Вступ до дисципліни	2	2				
Тема 2. Період нагромадження/накопичення етнографічних знань	16	6	4			6
Тема 3. Класичний період етнологічної науки (середина ХІХ – початок ХХ ст.)	24	6	6			12
Тема 4. Основні етнологічні напрями другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.	24	6	6			12
Тема 5. Провідні напрями етнологічного вчення сучасності	20	6	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	2	28	20			40
Модуль 2						
Тема 6. Економічна антропологія	20	6	4			10
Тема 7. Комунікативна антропологія	18	4	4			10

Тема 8. Медична антропологія	16	4	2			10
Модульна контрольна робота	2					
Разом за модуль	2	14	10			30
Модуль 3						
Тема 9. Екологічна антропологія	22	6	4			12
Тема 10. Прикладна антропологія	18	4	4			10
Тема 11. Антропологія простору	22	6	2			14
Модульна контрольна робота	2					
Разом за модуль	2	16	10			36
Разом за семестр	210	64	40			106

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усь ого	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
4-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Вступ до дисципліни	2	2				
Тема 2. Період нагромадження/накопичення етнографічних знань	12		2			10
Тема 3. Класичний період етнологічної науки (середина XIX – початок XX ст.)	24	2	2			20
Тема 4. Основні етнологічні напрями другої половини XIX – першої половини XX ст.	24	2	2			20
Тема 5. Провідні напрями етнологічного вчення сучасності	22	2				20
Модуль 2						
Тема 6. Економічна антропологія	19	2	2			15
Тема 7. Комунікативна антропологія	22	2				20
Тема 8. Медична антропологія	22	2				20
Модуль 3						
Тема 9. Екологічна антропологія	22	2				20
Тема 10. Прикладна антропологія	19	2	2			15
Тема 11. Антропологія простору	22	2				20
Разом за семестр	210	20	10			180

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Етнографічні знання в давні часи та період середньовіччя	2	2
2	Праці класиків еволюціоністської теорії в етнології (Л.Морган, А.Тейлор, Д.Фрезер)	4	2
3	Аналіз праць представників дифузійнізму (Ратцель та Фробеніус)	4	
3	Культура і дитинство (американський культуралізм) в працях Рут Бедедікт, Маргарет Мід	4	2
6	Марксизм в антропології (М.Годельє та ін.)	4	2
7	Політична антропологія в працях британських функціоналістів	4	2
8	Структурна антропологія (В.Пропп, К.Леві Стросс)	4	
9	Концепції культури в працях неоеволюціоністів	4	
10	Психологічний напрям в антропології (від З.Фрейда і Г.Рохейма до А.Кардінера)	4	
11	Інтерпретація культур (К.Гірц та його методи)	2	
12	Основні підходи до аналізу явищ культури та суспільства в сучасній антропологічній науці	2	
Разом		40	10

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Період нагромадження/накопичення етнографічних знань	8	20
2	Класичний період етнологічної науки (середина ХІХ – початок ХХ ст.)	12	20
3	Основні етнологічні напрями другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.	12	20
4	Провідні напрями етнологічного вчення сучасності	12	20
5	Становлення й розвиток народознавства/етнографії в Україні (Х ст. – поч. ХХ ст.)	12	20
6	Українська етнологія в 1918-х – 1930-ті рр.	12	20
7	Українська радянська етнологія (1940-ві рр. –1991 р.)	12	20
8	Історія становлення і розвитку етнографії на Закарпатті	12	20
9	Сучасна українська етнологія	14	20
Разом		106	180

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Предмет, завдання і методи етнології
2. Назви науки
3. Вітчизняна традиція етнологічної науки
4. Традиції етнологічної науки центральноєвропейських країн
5. Західна традиція етнологічної науки
6. Період накопичення етнографічних знань

7. Оформлення етнології в якості наукової дисципліни
8. Еволюціонізм в етнології
9. Едвард Тейлор і його внесок у розвиток етнологічної науки
10. Люїс Морган та його етнологічні праці
11. Дифузійонізм в етнології
12. Зігмунд Фрейд та його етнологічні ідеї
13. Послідовники Фрейда в етнології (Райх, Рохейм та ін.)
14. Расові вчення в етнології (Гобіно, Гюнтер та ін.)
15. Французька соціологічна школа
16. Еміль Дюргейм і його метод дослідження
17. Марсель Мосс та його наукові ідеї
18. Ідеї Робера Герца та Арнольда Ван Геннепа в етнологічному вченні
19. Британський функціоналізм : поняття, ідеї, представники
20. Броніслав Маліновський та його внесок у розвиток етнології як науки
21. Основні ідеї, методологія та напрями розвитку етнології у працях Редкріфф-Брауна, Леві-Брюля і Еванс Прітчарда
22. Американська школа історичної антропології : ідеї, напрями, представники
23. Франс Боас та його внесок в розвиток антропологічного вчення
24. Неофрейдизм (школа А.Кардінера)
25. Зв'язок між мовою і культурою у концепції Сепіра Ворфа
26. «Школа культура і особистість» в антропології
27. Рут Бенедикт і Маргарет Мід : напрям досліджень, ідеї, основні праці.
28. Герменевтика та теоретичні погляди Кліфорда Гірца.
29. Марксистські ідеї в етнології
30. Сучасні марксистичні вчені в етнології (Клод Мельясу, Моріс Годельє, Мелвін Харріс)
31. Володимир Пропп і його роль в розвитку структурної антропології
32. Структуралізм в етнології (внесок Клода Леві-Строса)
33. Структурний аналіз української етнокультури
34. Культура з погляду неоеволюціоністів
35. Культурологічні концепції Леслі Вайта
36. Основні тенденції сучасної етнології (ідеї, напрями, представники)
37. Манчестерська школа етнології (Макс Глюкман, Віктор Тернер)
38. Концепція акультурації в працях Мелвіна Гершковіца.
39. Ідеї розвитку сучасної етнології у працях Роже Бастіда і Жоржа Баландьє
40. Маршал Са(х)лінс та його внесок у розвиток економічної етнології
41. Основні підходи екологічної антропології ідходи до проблеми етнокультурної адаптації людини
42. Основи когнітивної антропології : поняття, підходи, методи.
43. Актуальні проблеми медичної антропології (критика медикалізації)
44. Медична антропологія в Україні
45. Антропологічні дослідження психічних розладів
46. Релігійна антропологія в працях О.Хульцкрана.
47. Прикладна антропологія в сучасних умовах
48. Перспективи антропології міста в Україні
49. Антрополог на службі економічних корпорацій – проблеми та перспективи
50. Символьна антропологія : еволюція підходів від Кассіра до Гірца.

51. Антропология війни (на прикладі сучасної війни в Україні)
52. Комунікативна етнографія/антропология : предмет та методи дослідження
53. Антропологічні дослідження протесту в сучасному світі
54. Цифрова антропология : предмет, джерела та методи роботи
55. Основні методи польової роботи антрополога
56. Основні види джерел в соціо-культурній антропологии
57. Провідні концепції етнічності
58. Етнічність, гендер і раса та їх вплив на формування ідентичностей сучасного суспільства
59. Політична влада і традиційне суспільство (приклад пострадянського простору)
60. Сучасні проблеми та перспективи соціокультурної антропологии

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять використовуються різноманітні демонстраційні матеріали: фрагменти публікацій, аудіо-візуальні джерела та фільми, джерельної літератури. Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (ноутбук, проектор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Аджемоглу Дарон, Робінсон Джеймс. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності. Київ : «НАШ ФОРМАТ», 2022. 440 с.
2. Андерсон Бенедикт. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. К. : Критика, 2001, 271 с.
3. Антропология трансформацій: українське суспільство в умовах глобалізації та міжкультурної взаємодії (ред М.Гримич). К. : Дуліби, 2018. 184 с.
4. Баландьє Жорж. Політична антропология. К. : Альтерпрес, 2002, 252 с.
5. Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. Київ : Центр українознавства КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2002. 92 с.
6. Галушко Кирило. Народи, етноси, нації... Знайди відмінності. К. : Темпора, 2007. 69 с.
7. Гіденс Ентоні. Соціология. К. Основи, 1999. 726 с.
8. Горленко В. Ф. Нариси з історії української етнографії. К.: Наукова думка, 1964. – 268 с.
9. Джаред Даймонд. Зброя, мікроби і сталь. К. : КМ Букс, 2021. 768 с.
10. Дельєж Робер. Нариси з історії антропологии. Школи. Автори. Теорії. Київ: КМА, 2008. 287 с.
11. Дюркгайм Еміль. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії. Київ : «Юніверс», 2002, 424 с.
12. Коша Ласло. Чиї ви сини? Огляд угорської етнографії. Ужгород: СП «ПоліПрінт», 2002. 244 с.
13. Леві-Строс Клод. Соціальна антропология. К. Основи. 2000. 387 с.
14. Леньо П. Ю. Проблеми та перспективи етнологічної/антропологічної науки в Східній та Центральній Європі (спроба порівняльного аналізу) / На перехрестях світової культури. Чернівці: Видавництво «Прут», 2006. С. 84-87.
15. Сміт Ентоні. Націоналізм. Теорія, ідеология, історія. К.: Вид-во К.І.С., 2004, 168 с.
16. Степико Михайло. Буття етносу. Витоки, сучасність, перспективи. К. Знання, 1998, 251 с.

17. Поле. Збірник наукових праць з історії, теорії та методології польвих досліджень. Т.1. Вступ до спеціальності. Київ. Дуліби, 2014. 320 с.
18. Поле. Збірник наукових праць з історії, теорії та методології польвих досліджень. Т. 2. Субкультури, повсякдення, етнографія науки. К. : Дуліби, 2017. 336 с.
19. Тиводар Михайло. Етнологія. Ужгород, Гражда, 2010. 504 с.
20. Companion encyclopedia of anthropology. Edited by Tim Ingold. Routledge, 1994. 1162.

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами(Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)